

X 1407/2

Kanalate standardplaane

50-, 100- ja 200-linnulistele kanalatele. Kanalate sifustus
ja kanade jooksuplaid.

Zoonised ja ehitismaterjalide eel-
arved valmistatud Põllutöökoja
Ehitusjalituses.

A-14079

10783

Kanalate standardplaanid.

Käesolevas brohüüris on avaldatud kanalate standardplaanid, misjuures on töötatud välja Eesti Linnukasvatuse Seltsi poolt koos Põllutöökoja Ehitustalitusega. Standardplaanid on 50, 100 ja 200 kanale. Toodud on ka jooniseid kanala juhtumise osadest ning kanade jooniskopi plaan 100-linnulisele kanalale.

Kanala 50-le kanale.

Joonisel on toodud 50 linnulise kanala plaan. Materjaliks on puuseinad, laudadest saepuru või turbamulla vahetäitega või palkidest. Kütmiseks võib tarvitada saepuruahju, mida saab kütta ka turbaga ja kändudega. Linnude ruum on jaotatud kerge vaheseinaga 2-eks -- noorte ja vanade linnude ruumiks, sest noori kanu ei ole hea vanadega ühes pidada. Vahesein on alt 0,5 meetri kõrguselt laudadest ja ülevalt traatvõrgust või pultadest, nii et valgus ja õhk läbi pääseb. Ges on söödaruum, kus saab hoida pikema aja jaoks teri, jahu, mineraale jne., jamaas võib aset leida ka mõnepäevane juurvilja panipaik. Nii on kõik söödad, välja arvatud kartulid, mida tuleb teeta mujal, hästi käepärast ning söötmine ei nõua siis palju aega. Söödade jaoks tehtagu salvedega kastid, nii saab ühte kasti ära paigutada mitmesuguseid sööte. Ka allapanu turba jaoks on ette nähtud paik sisekäigu kõrval. Turvast läheb vaja iga päev sönnikulavade ja pesa lennulaudade katteks, sellepärast peab ka see hästi käepärast olema. Sönnikuhoidla on väljaspool kanalit maasse ehitatud kasti näol. Sönnik lükatakse kasti seinas oleva luugi kaudu, kuna kasti tühjendamise juures avatava kaane kaudu. Kulude kalkulatsioonis on ära näidatud ehitamiseks minema materjali hulk, kuna materjali hind on asukohta ja muil põhjusil tubliksti erinev.

Kanala (50 linnule) ehitusmaterjali kokkuvõte.

1. Betoonist alusmüürid.
  - tsementi 850 kg.
  - kruusa 7,0 m³.

2. Välisfõrestikseinad, vaheseinad, kanade väljakäigu ukseid ja trepid värsket õhu juurevoolu toru ja müürid.

(esimeised kats täisarvu antud m-meetrites, kolmas kümnendik-aru meetrites.)

pruusse	102×102×6,4	16 tk.
pruusse	63×76×6,4	5 tk.
laud	25×203×6,4	115 tk.
neist poolpunn. laudu		46 tk.
liistud	25×38×6,4	68 tk.
saepuru või turbamulla täiteks		5,0 m ³
traatvõrku		6,5 m ²
ijoleerpappi		80 m ²
tõrva		10,0 kg.
naelu ja raud fimmitsusofti		20 kg.

3. Lagi ühes laetelade ja laepealse määrdega

pruusse	178×63×4,8	6 tk.
laud	38×203×6,4	15 tk.
poolpunn. laudu	38×203×6,4	15 tk.
naelu		5 kg.
jami		1,8 m ³
liiva		3,7 m ³

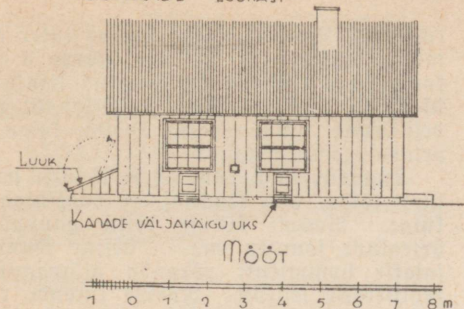
4. Grundpõrandad ühes sönnikufasti kattega, välis-treppiga ja põrandataaladega.

poolpalkte	150×4,5	8 tk.
punn. laudu	38×203×6,4	35 tk.
latte	63×76×6,4	1 tk.
naelu		6 kg.

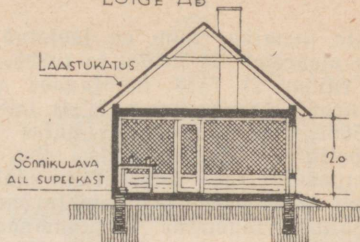
5. Katuse sarikad, pennid, rootvitus ja kate.

pruusse	51×102×2,8	18 tk.
latte	51×76×2,1	9 tk.

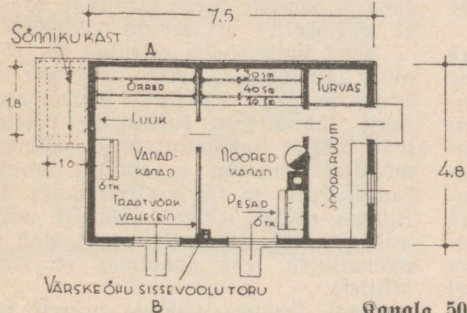
KÜLGVAADE +Lõunast+

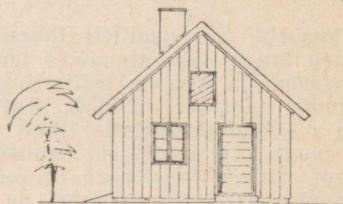
Lõige AB

Põhiplaan

OTSAVAADE

Kanala 50 kanale.

latte	38×51×6,4	36 tf.
laaste		6720 tf
naelu ja raudfintiusõli		10 fg.

6. Aknad ja uksed ühes lengide ja raamistifuga.

laudu	63×203×6,4	3,1 tf.
laudu	51×229×6,4	2,7 tf.
laudu	38×203×6,4	2,7 tf.
laudu	38×152×6,4	4,8 tf.
naelu		2,0 fg.
liimi		0,2 fg.
akna klaasi		7,0 fg.
fitti		8,0 fg.

7. Pesjad, õrred ja sõnnikulamad

pruše	63×102×6,4	0,7 tf.
laudu	25×203×6,4	13,0 tf.
laudu	38×203×6,4	0,7 tf.
latte	76×51×6,4	2,5 tf.
latte	51×51×6,4	3,2 tf.
latte	25×51×6,4	1,0 tf.
naelu		5,0 fg.

8. Korsten.

tellisive	400 tf.
lupja	110 fg.
liiva	0,3 m ³

9. Maalritööd.

wärnitiat	5 fg.
tsintmalget	3 fg.
fitti	3 fg.
lupja	10 fg.
fippi	4 fg.
joola	4 fg.
maerjajääd	1 fg.
ruffipiüli jahu	2 fg.
wafewitrioli	2 fg.
rauamulda	3 fg.

10. Saepuru ahi . . . . . 1 tf.

11. Akna mehaanilised sulused (hinged) . . . . . 4 paari

akna hinged	12 paari
ukse ja luugi hinged	12 paari
ukse käepidemed lukkudega	1 hmpL
fäerauad ustele ja luufidele	3 tüffi
riitvõd ustele (horisontaal)	3 tüffi
haagid afendele	6 tüffi

Kanala 100-le kanale.

Kanala sifemine ruum on jaotatud järgmistesse osadesse: 1) sööda- ja turba- (allapanu-) ruum, 2) kaks sugukanade ruumi, 3) üks noorte kanade ruum ja 4) talitamise kait. Söödaruumis on feinte ääres kastid, milles hoitakse sööda terawilja, jahu, mine-raale, juurwilja jne. Kuna kanu söödetakse kolm, neli korda päewas, siis igafordne sööta-ainete mujalt kandmine on ehamugaw ja nõuab ka rohkem aega. Samal põhjusel on söödaruumi kõrwal ette nähtud ka wäike turba wõi muu allapanu hoidla. Allapanu wõib soowikorrall hoida ka kanala lael, kuid sel korral tuleb mugawuse mõttes allapanu laest alla käiwa toru kaudu juhtida lindude ruumi.

Sugukanadeks on tavaliselt kaheaastased ja wanemad kanad. Sugukanadeks walitakse kõige tugewama ja ilusama wälimikuga linnud paremate munejate hulgast. Kui kontrollpesti ei ole, siis määratakse linnu muna-õndluse omadusi wälimiku ja muude tunnuste järgi, millest kirjeldatud linuakaswatusel käsitaramatutes. Sugukanadel on tuled juures, kuna noored, esimese aasta munejad, wõiwad olla ilma kuffedeta. Joonisel on sugukanade ruum jaotatud waheseinaga weel kaheks n. n. sugurühmade ruumiks. Säärane jaotus on tarwilik sel puhul, kui kanapidaja soowib jälgida lindude põlwenemist, nii isa kui ema juhtes, siis peab sugukanu rühmitama ainult ühe kufega n. n. sugurühmadeks. Sugurühmades on haudumismunade kogumise ajal tavaliselt kõige enam 15 kana, sest suurema kanade arwu juures ühe kufe kohta on munad halvasti wiljastatud. Muul ajal wõib neis ruumides olla kuni 20 lindu. Kui ülearused linnud talwe kestel ei lange wälja müügi wõi tapmise teel, siis paigutatakse nad haudumise hooajal noorte kanade juure. Rewadel, kui linnud juba wäljas käiwad, wõib neid ka tihedamini koos olla.

Kui kanapidaja säärasest tõuaretusest ei ole huwitatud, siis wõib ta sugurühmade wahelise eraldamisena ära jätta, nii et sugukanad kõik on ühes ruumis. Mis aga tingimata wajalikuks jääb, on wahesein, mis eraldab wanu (sugu-) kanu noortest esimese aasta munejatest. Wanu ja noori kanu ei tohi millalgi ühte ruumi paigutada, sest iga kanapidaja tead, millised hirmuwalitsejad on wanad noorte kestel. Noored peawad kogu aeg sööta jöögikinaft nagu warastama ning ka muidu liitudes ja sibilides ei ole neil õiget eluõigust. Säärane olukord piburdab aga usumata palju noorte kaswu ja mune-mist.

Talitamiskait, mis läbibstab põhjaküljest maja pooleni, wäldib lindude ruumidest läbikäimise ja seega lindude segunemise uste kaudu.

Jooniselt selgub sifustuse asetuse. Mune-mispaikadeks wõiwad olla kas kontroll- wõi

lihtpesad. Kontrollpesade juures tuleb arwe-tada 1 peja 4 ja lihtpeja juures 1 peja 5 kana kohta. Pesad on asetatud feinte äärde ülekestiku kolmelt realt. Sugukanade ruumi-deft wõib mune wälja wõtta käigu pealt pesade tagauste kaudu.

Sugurühmade ruumis wõib õrji päewaks üles tõsta, nad finnitatakse haafidega seina külge. Ruumi katusse tõttu puudub neis õrtealune sönnikulawa — õõsine sönnik for-jatakse hommikuti põranda allapanult wõi rebijetasse sellesse. Noorte lindude ruumis on õrte all sönnikulawa, millest koristatakse hommikuti õõsides wäljajehited ja pärast seda kaetakse õhufese turba wõi muu prahikorraga, et wäljajehited ei imbuks lauasfe.

Ahju ümbrus on piiratud 20—25 sm. kõr-guse laudwõrega, mis täidetakse turba ja liiwa seguga. Selleläbi kõrwaldatakse ahju suust juhuslikult kukkuwate põlewate süte wõi tukkide kofkupuutumise wõimalus tuld-wõiwate ainetega ja ühtlasi moodustatakse kanale kuuw ja jõe suplemispaik. Ka sönni-kulawa alused tehtagu sääraseft wiisil suple-miskohtadeks, sest mida awaramad suplemis-wõimalused, seda puhtamad on linnud söö-dikutes.

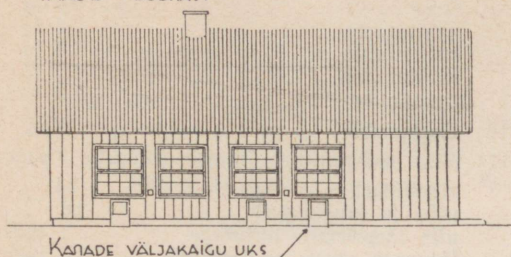
Õgal lindude rühma ruumil on seinas jooksuauk, mille kaudu linnud pääsewad oma jooksuplõksse.

Kanala ehituswiis.

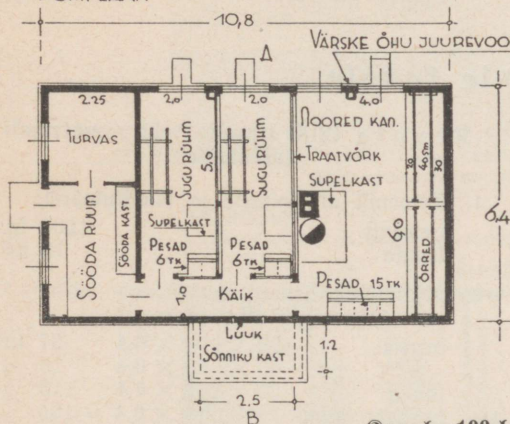
Kanala wälisfeinad on tehtud 4" förestif prussidest ja mõlemalt poolt löõdud hõõwel-damata laudadega. Laudade wahel on sein täidetud sae- wõi turbapuruga, milliseid tuleb seagada poofkustunud lubjapulbriga 1 : 20 mahu wahekorras. Wäliswooder on püstlau-dadest, peal liistud. Sisepoolse woodri külge on löõdud täite wastu tõrwapapp, kuna sife-mised woodrilauad on poole punniga ja neid wõib liiita wahwärgi külge horisontaalselt. Alusmüüri wõib teha põllukiwist, — kus neid saadawal pole, seal tuleb alusmüür ja sönni-kufast walada tement-kruusa betoonist (mahu-wahekorras 1 : 10). Katus on sobiw teha laas-tudest. Katus, kui ka wälisfeinad on soowi-taw wärwida roosthi wärwiga. Kinnised wa-heseinad on ette nähtud ühefordsetest pool-punnitud laudadest. Kanaruume eraldawad waheseinad on alates põrandast 50 sm kõrgu-seni tehtud samuti laudadest, ülewalt poolst aga kuni laeni moodustab waheseina traat-wõrk. Kanala põrand tuleb teha laudadest. Põranda alustalad asetsewad kuimal alustä-tel (liiw, kruus, tuhk, kuuw ehituspraft). Raqi on nähtud ette laudadest laotud kaareldi, (poola lagi), pealt määritud fawi segu kihiga. Selle peale on pandud soojapidaw täitekiht (saepuru, linaluud, turbapurud).

Õhuwahetus kanalas toimub järgmiselt: wälisfeina küljes asetsewate wärskõhu juu-rewoolu torude kaudu woolab sisse wärskfe

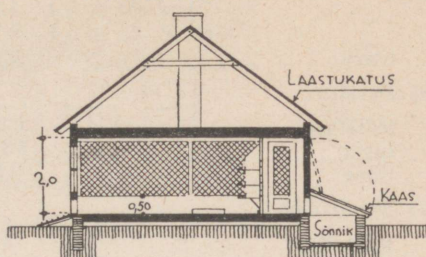
VAADE • LÖUNAST •

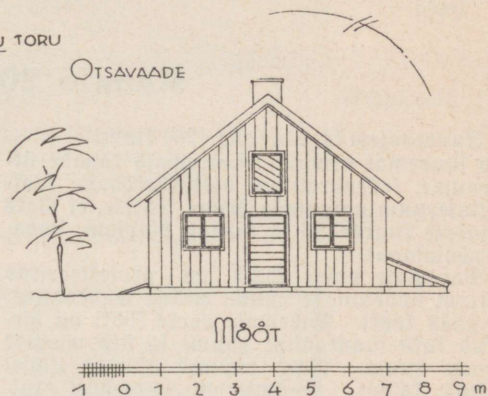
DÕLIDPLAAN

LÕIGE AB

OTSAVAADE

Kanala 100-le kanale.

õhk, kuna rikitud õhk juhitakse korstnasse tehtud ventilaatsiooni loõri kaudu välja.

Sõnnikukast on projekteeritud madal, kaetud pealt wiltuse tõstetava luugiga. Ta asetseb välisreina ääres fiskekäigu kõrval, et hõlbustada õhku kiiresti kanade ruumist sõnnikust sinna viia. Kanade väljapääsu avad asetsevad afende all ja peavad olema talvel varustatud kahetõrjete ustega.

Kanala (100 liinule) ehitusmaterjali loetelu:

- 1) Betoonist alusmüürid ja sõnnikukast:

tsementi	1040 kg
kruiisa	8,6 m ³
- 2) Välisfõrestifseinad, vaheseinad, kanade väljapäägu uksed ja trepid, värske õhu juurevoolu toru ja müürid:

pruusse	102 × 102 × 6,4	24 tükki
"	63 × 76 × 6,4	6,5 "
laudu	25 × 203 × 6,4	85 "
poolpunn. laudu	25 × 203 × 6,4	72 "
liiste	25 × 38 × 6,4	95 "
isoleerpappi		95 m ²
tõrva		12 kg
saepuru ehk turbamulda täiteks		6 m ³
naelu ja raudfännitusosi		25 kg
traatvõrk		10 m ²
- 3) Lagi ühes laetelade ja laepaalse määrdega:

pruusse	76 × 178 × 6,4	10 tükki
laudu	38 × 203 × 6,4	30 "

poolpuht. laudu	38 × 203 × 6,4	30 tükki
naelu		6,5 kg
fatvi		3,0 m ³
liitva		5,0 "

- 4) Laudpõrand ühes sõnnikukasti kattega, välisreina ja põrandataaladega:

poolpaalse	150 mm × 6,0 m	9 tk.
punnid	38 mm × 203 mm × 6,4 m	67 tk.
naelu		7,5 kg
latte	63 mm × 76 mm, 6,4 m	2 tk.

- 5) Katuse sarikad, pennisid, rootvitus ja kate:

pruusse	63 × 102 × 4,5	22 tükki
latte	51 × 76 × 2,7	11 "
"	51 × 38 × 6,4	63 "
laaste		11450 "
naelu ja raudfännitusosi		15 kg

- 6) Aknad ja uksed ühes lengide ja raamistustega:

laudu	63 × 203 × 6,4	5,6 tükki
"	51 × 229 × 6,4	5,9 "
"	38 × 203 × 6,4	5,0 "
"	25 × 203 × 6,4	1,5 "
"	25 × 152 × 6,4	10 "
naelu		2,5 kg
liimi		0,35 kg
afnaklaafi		14 m ²
titti		16 kg

- 7) Pead, õrred ja sõnnikulavad:

pruusse	76 × 102 × 6,4	0,7 tükki
laudu	25 × 203 × 6,4	20,5 "

latte	51 × 51 × 6,4	7,0 tüffi	kipi	8 fg
"	76 × 51 × 6,4	4,2 "	soola	5,2 fg
"	63 × 51 × 6,4	2,0 "	maarijääb	1,6 fg
naelu		6,0 fg	ruffipiüüljahu	2,5 fg
8) Korsten:			naferiirioli	2,5 fg
tellištive		645 tüffi	rauamulda	3,5 fg
lupja		187 fg	10) Saepuruahi	1 tf.
liiva		0,6 m ³	11) Alna mehhanilised sulused (hinged)	8 paarti
9) Maalritööd:			afnahinged	24 "
wärništ		10 fg	ufse- ja luugihinged	16 "
ffinkwaalget		6 fg	ufse käepidemed luffubega	1 flift.
fitti		6 fg	käerauad ustele ja luukidele	5 tüffi
lupja		16 fg	riivid ustele (horizontaal)	5 tüffi
			haagid afendele	12 tüffi

Kanala 200-le kanale.

Juuresolew kanala tüüp (200 linnule) sijal-
dab suuremal arvul ja juuremaid kanade il-
fikruume, sellepärast on otstarbekohane köök-
talituseruum paigutada hoone kesktele, et oleks
kanadele juurepääs ja talitus hõlpsam (waata
põhiplaan).

Paremale poole kööki on projekteeritud
juurem noorkanade ruum, millest wahenditult
on pääs kööki. Pahemale poole kööki on ase-
tatud kaoks sugukanade ruumi ja üks wanade
kanade ruum. Need ruumid asuwad ühisel
talituse käigul. Ruumid on omawahel eral-
datud läbipaistwate traatwõrk-waheseintega,
nagu kirjeldatud eelmise kanala tüüpi juures.

Noorkanade ruumis kontrollpesad on ase-
tatud kolmelt realt köögi seina ääre niimoodi,
et mune saab wälja wõtta köögi seest, kana-
lasse minemata. Et hõlpsam oleks kanu kont-
rollpesadest juhtida kanalasse tagasi, selleks
tuleb teha pesade alla wõi kõrwale wälte uf-
seke luugiga, kust kanu ükskhaawal wõib läbi
saata kanalasse tagasi. Muus ofas wastab
noorte kanade ruum põhimõttelisel: eelmise
kanala tüüpi (100 kanale) nõuetele

Sugu- ja noorkanade ruumides on pesad
asetatud käigu ääre, sellelõttu wõib tarwita-
da nii kontroll- wõi lihtpesti.

Sugu kanade ruumis on õrred jällegi
päewaks ülesklapitawad, kuna wanade kanade
ruumis, wälisfeina ääres asetsewad õrred
wõiwad olla piisiwad, nagu noorte kanade
ruumiski.

Noor- ja sugukanade poolel on kummalgi
omaette sõnnikruum. Sõnnikruumid on
madalad maa fiske müüritud kastikesed ja
kaetud pealt ülestõstetawa luugiga (waata
lõige CD).

Alusturba ruum on nähtud ette kanala
pööningul, kuhu seda saab üles ajada wiilu
luukide kaudu. Allalaskmiseks tuleb teha tur-
bapuru jaoks laudtorud (schatid) (waata lõi-
ge AB). Nagu põhiplaanist näha, on noorte-
ja sugukanade poolel ette nähtud eraldi tur-
bapuru allalaskmise toru.

Ehituswiisilt on juuresolew kanala tüüp
jarwane eelmisele tüübile samuti leidub seal ka
fifustuse joonised ja kirjeldus.

Kanala (200 linnule) ehitusmaterjali koffwõte.

1. Betoonist alusmüürid ja sõnnikufastid:

tšementi	1500 fg.
fruuja	13 m ³
2. Wälisfõrestikseinad, waheseinad, wiilud, ka-
nade wäljakäigu ufed ja trepid:

pruusse	102 × 102 × 6,4	37 tüffi
"	63 × 76 × 6,4	16 "
laud	25 × 203 × 6,4	115 "
poolpun. laudu	25 × 203 × 6,4	105 "
liiste	25 × 38 × 6,4	120 "
traatwõrk		20 m ²
isoleerpappi		150 m ²
tõrwa		20 fg.
saepuru wõi turbamulda täiteks		10 m ³
naelu		30 fg.
3. Lagi ühes laetalade ja laepealse määrdega:

pruusse	102 × 203 × 6,4	14 tüffi
laud	38 × 203 × 6,4	50 "
poolpun. laudu	38 × 203 × 6,4	50 tüffi
naelu		20 fg.
jawi		5 m ³
liitwa		10 m ³
4. Laudpõrandad ja põrandatalad ühes sõnni-
kufasti kattega ja wälisstrepiga:

poolpalle	150 × 6,2	14 tüffi
punnit. laudu	38 × 203 × 6,4	106 "
latte	63 × 76 × 6,4	2 "
naelu		10 fg.
5. Katuse jarikad, pennid, roomitus ja laastu-
fate:

pruusse	76 × 102 × 4,5	34 tüffi
latte	51 × 76 × 2,7	17 "
"	51 × 38 × 6,4	100 "
naelu ja raudfinitusof		40 fg.
laaste		18400 "
6. Alnad ja ufed ühes lengide ja raamisti-
fuga:

laud	63 × 203 × 6,4	7,4 tüffi
"	51 × 229 × 6,4	9,0 "

10. Pliit ühes soojafeinaga (telliskivideft) ja faepuru ahi:		
telliskive	300 tüüfi	
ahjukive	135 "	
rulakindlaid kive	60 "	
fatvi	0,5 m ³	
liiva	0,5 "	
ahjutraati	0,5 fg.	
naelu ja lattrauda	5 "	
pliidi plaat	1 if.	
auru flapp	1 "	
ventilatsioonil flapp	1 "	
puhastamise uffi	2 "	
siibreid	2 "	
pliidi uks	1 "	
faepuru ahi ühes pleki ft 2,5 m piffuse suitsutoruga	1 fmpl.	

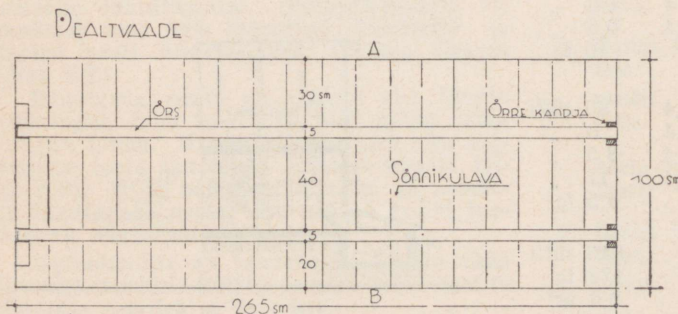
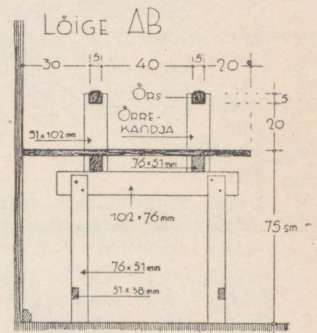
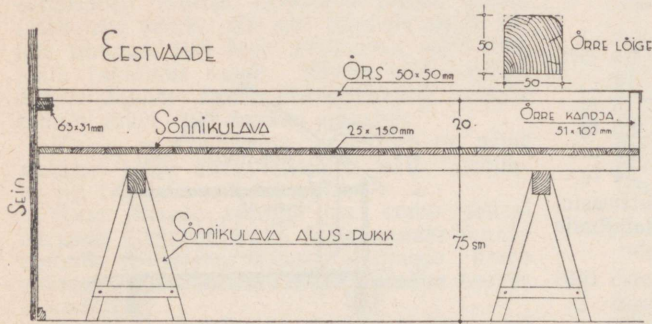
11. Afna mehaanil. sulud (hinged)	12 pr.
afna hinged	28 "
ufte ja luugi hinged	22 "
ufte lutud ühes käepidemetega käepidemed ustele ja luukidele ühes (horisontaals-) riiwidega	1 fmp!
8 "	
18 "	
12. Maalritööd:	
wärni ftat	12 fg.
tfintwalget	8,5 "
fitti	5,5 "
lupja	30 "
kipfi	11 "
soola	9 "
maarajajääd	3,3 "
ruffipüülijahu	2,5 "
mašewitrioli	2,5 "
wärwimulda	3,5 "

Kanala siifustus.

Kanala siifustus on wõrdlemisi lihtne ja kerge. Kuid otstarbekohase ja hästiteeniva siifustuse walmistamisel tuleb siiski mõningaid asjaolusid filmas pidada. Nendest olgu nimetatud järgmised: 1) kõik esemed asetatagu kanalas pörandast kõrgemale. Sellega jääb pöranda pind wabaks ja pakub lindudele avaramat liikumise wõimalust ning siibledes ei satu allapanu osad ja praht asjadele, 2) siifustus olgu kerge ja wäheste waewaga eemaldatav ja ümbertõstatav. Välisparafiitide ja haiquspiiskute tõrje sihiga peab kanalaid sageasti puhastama ja defintseerima. Selleks tuleb siifustus paigalt nihutada wõi hoopis wälja kanda ja 3) katmata siifustuse esemed ei tohi paikuda peale-lendamise wõi pealeistumise

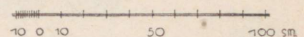
wõimalusi. Kanad armastawad wäga lennata igalugustele kõrgematele asjadele, kui need on kindlate talaste pindadega, mis wõimaldawad tasakaalu hoidmist. Selle taast järjel kogub kõikjale mustust, mille koristamine on wäga tülikas, kuna seda tuleb iga silmapilk juurde. Koristamata aga jätab äärmiselt musta ja ebameeldiva mulje ning rihub ühtlasi õhku. Sellepärast olgu pinnad kallakud (pealmistel kontrollpesadel) wõi kaitsitud pöörlewatate pulkadega (afnalauad, pehmesööda künad), mis ei wõimalda tasakaalu leidmist.

Rigilewad joonised selgitawad kontrollpesade, maagamisõrte ja õhuhahetuse siifseade ehitamist ja asetamist. Teatavasti

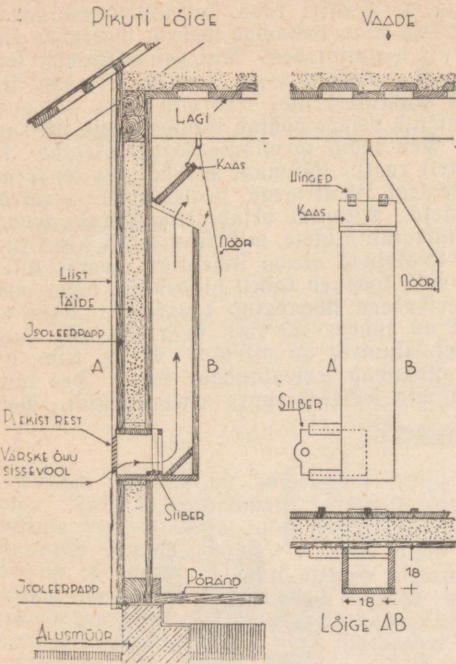
* ÕRTE JOONIS *

MÕÖT

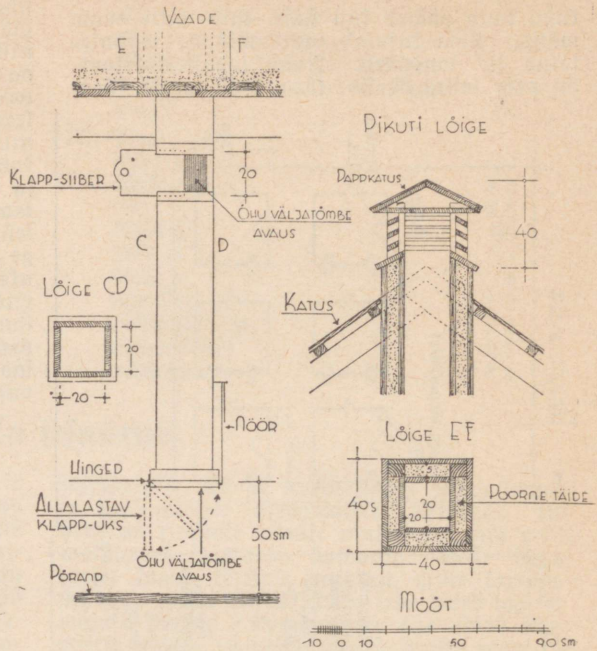

VÄRSKE ÕHU SISSEVOOLU TORU

RIKUTUD ÕHU VÄLJATÕMBE TORU

üksed ripuvad nende ülemiste servade külge finnitatud raudaafade abil raudwarda (jame traat) küljes. Pesade puhastamise ajal tõmmatakse warras wälja ning üksed langewad pesade eest ära. Pesa üks on ülestõstetaw, s. t. kookuklapitaw (waata „esiwaade“ ülemine kelmine pesa), mille taqajärjel jääb paras awaus kana sissepugemiseks. Pügemise juures puudutab lind seljaga kookuklapituid üst, lihtlab selle weidi tahapoole ning sellejuures langeb alumine ukse laud oma raskuse taqajärjel jälle endisesse rippuwasse seisukorda. Seeqa tuleb wäljapääsu. Peale linnu eemaldamist pesalt peab ukse jälle üles klappima. Pesa ees on lennulaud. Lennulaua ääred on warustatud 2—3 sm kõrguste liistudega, mis hoiawad allawaristemast lauale riputatud liiwa wõi turba puru. Säärane katematerjal kuitatab porisel ajal linnu jalgu enne pesale minemist.

Lennulaud on finnitatud pesade külge hingedega. See lubab teda wõffeks pesa ette liigata, mille läbi wälditakse wõffeks kanade (eriti haudumishimulist) pesaste puigemise ja ka lennulaual magamise wõimalus. Joonisel on näidatud ka pesadel taqauksed, mille kaudu wõdetakse kanad pesadelt sel juhul, kui pesad on taqaküljega wastu talitamiskäiku. Muul korradel taqauksi ei waiata ning need äetakse tegemata.

Kontrollpesade tarwitamisel tuleb arwestada kõige rohkem nelja linnu kohta üks pesa.

Magamisõrred.

Magamisõrre läbimõõt on igatpidi 5 sm. Magamisõrred olgu filedad ja wõimalikult

ilma praqudet. Pealmised servad olgu ümmargusteks hõweldatud. Kaa linnu kohta tuleb arwestada õrt 20 jookswat sentimeetrit. Õrred asetatakse kõik ühekõrgusele, umbes 1 meeter põrandast, kaks wõi kolm õrt kõrwuti. Õrte wahelkaugus selgub joonisel. Õrte alla on loowitaw asetada sõnnikulawa, kuhu langewad wõffised wäljasteid ja kust neid kerge hommikutu ära koristada. Sõnnikulawa walmistatakse ¼—1" hõweldamata laudadest, nii lai, et eestisern paarikümne sentimeetri wõrra õrte alt wälja ulatab. Nii et kaks õrre rea juures oleks sõnnikulawa laius 90—100 sm. Sõnnikulawa asetatakse umbes 75 sm kõrgusele põrandast, wõffidele mille ehitus selgub joonisel. Üks õrre ots kandub seinale külge löödud liistul, teise otsa toeks on 10 sm laiune lauatiikk, mis on finnitatud sõnnikulawa otsa külge (sõnnikulawa aluspõõnad olgu asetatud õrte wahelkauguse järgi nii, et põõnade otske külge saad liiwa õrte kandjad). Õrte kandjatesse tehakse õrte otske jaoks õõned, milles otjad istuwad nii tihedalt, et õrs ei liigu. Kaeltega õrsi ei finnitata, sest puhastamiseks ja pesemiseks tuleb neid sageli ära wõtta.

Sõnnikulawa kaetakse igaford peale sõnniku koristamist turbamullaga, saepuruuga wõi liiwaaga. et sõnnik ei imbuks lauasse.

Shuwahetus.

Shuwahetuse sisseseade koosneb kahest osast — wärste õhu sisse- ja tarmitatud õhu wäljawaolu seadeldistest. Joonisel näidatud õhuwahetuse sisseseade juures moodustab sissewolu seadeldise eessteinas olemawa ühes seinapidi ülesminewa laudtoruga. Läbimõõt

18 m. Väljaspoolt teina on awa kaetud plekk-restiga. Awa kõrgus pörandast 40 m. Toru lõpeb 30 m laest madalamal. Välisõhk tungib awa kaudu torusse. Tõuseb toru kaudu üles kanala lae alla ja walgab, kui sisse-ruumi õhust külmem ja raskem, ühetasaselt kanalasse laiali. Külmade ilmadega saab sisse-ruulu reguleerida tiibri abil, mis asub toru algul ja millega saab õhusisese ruulu torusse kas osaliselt või täielikult sulgeda (waata joonis). Ka toru ülemine ots on kaaneqa suletatav, kaane awamine ja sulgemine sünnib nõõri abil, naau näha jooniselt.

Tarwitatud õhu võib juhtida kas suitsu- forstnasse, kui säärane kanalas olemas (näit. eelmises numbris ilmunud 100-linnulise kana- la kawandi juures) või selleks otstarbeks lau-

dadest valmistatud tõmbekorstnasse. Tõmbe- forsten algab pörandu lähedalt — 50 m wiimastest ja läbib stabi lae ning katuse. Tema as- kohaks walitakse kas ruumi keskpaik või tagu- mine seinäär. Kanade ruumi sees olew forstna osa on ehitatud ühefordsetest 1" laudo- dest, kuid pealt poolt laae olgu forsten woo- derdatud seintega, leest muidu jahtub õhk ja forsten tõmbab halvasti. Korsten tõuseb 40 m kõõra üle katuse serwa ning on sademete fissetungi eest kaitstud wäikese katusega. Vin- dude ruumis olew forstna osa on warustatud alumise otta külge finnitatud klappustega ja laelähedal tiibriaga. Pörandu lähedalt tõmbu- wad forstnasse raskemad gaasid ja lae alt — meeaurud. Mõlemad awad võib wäga käre- da küllega sulgeda, nagu seda lähemalt sel- gitab joonis.

Kanade jooksuplids.

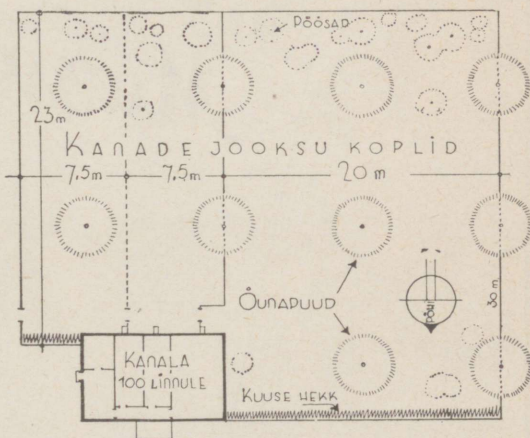
Kanade jooksuplids peawad võimaldama lindudele liikumist wärskes õhus ja päikese paistel ning haljassööta pehme rohu näol. Koplids peawad olema otsest ühenduses ka- nalaga, sest kana peab päewa jooksul ühte- lugu ka kanalas käima munemise, söömise ja joomise sihiga. Parem oleks, kui jooksup- lids saaks rajada maja ette, s. t. lõunapool- sesse külge, kuna seal sulab lumi kewadeti kiiremini ja päikese paiste meelitab kann aeg- jasti väljas käima.

Et jooksuplids püüks alati haljas rohu- kamar, siis peawad jooksuplids paras jagu juured olema. Ühe linnu kohta tuleb ar- westada umbes 10 m² jooksuplidsi pinda. Wä- hemales koplites süüakse rohi kiiresti ära ja maa tallatakse mustaks. Mustad, mullale tallatud jooksuplids aga ei paku kanadele mingit haljassööta ega ole ka terwislikud, sest jooksuplids on seal haiguste lewitaja, eriti wihmasel ajal. Säärastest jooksup- lites tuleb tingimata hoituda, ehk kui ma- puudus ei võimalda suuremaid kopleid ra- jada, siis peab mustaks tallatud kopleid sage- dasti ümber kaewama, ja terawiljaga see- mendama, need pakuwad siis haljassööta orase näol.

Mõned kõrgemad kanade poolt söömata jäänud tufad tulewad ära niita või teiste loomadega karjatada. Kanakopli muru peab alati madal olema, sest pikka, püttunud roh- tu kanad ei söö. Päikese ja tuule warjulst istutatagu koplitesse puid ja pöõsaid. Näi- teks siigisõunapuid, kirsse, ploome, kreefe jne., siis mustasõstra (musti sõstraid linnud hea meelega ei söö), sarapuud või mõningaid ilupöõsaid. Pöõsaid olgu istutatud majast eemal, kopli kaugeaspe oõja, sest kui pöõ- sad on kanale lähedal, siis istuwad linnud kogu päew nende warjulst ja ei lähegi kauge- male. Noorte õunapuude juuri võib kaitsta pulkadest wõrega. Külmad pöõjatunled ei ole kanakoplites sugugi soowitawad, nende eest kaitseb hästi pöõjakülge istutatud kuuse-

hekk. Koplids jaotatakse wastawalt kanade ruumi jaotusele nii, et igal rühmal oleks ka oma jooksuplids.

Joonisel toodud jooksuplids on 100-le lin- nule. Kui linde sugurühmadesse ei rühmi- tada, siis võib ka punktidega joonisel näida- tud wahed ära jääda.

Kanade jooksuplids 100-linnulise kanala juures.

Nia piiramiseks võib tarwitada traat- wõrku, kuuse wardaid, latte, lauapindu jne. Nia kõrgus olgu ferget tõugu kanade juures 2 m, raskemat tõugu — 1,5 mtr. Wõrguga piirates tuleb alla maa wastu liiia üks või kaks lauda, kuna ilma selleta püütawad kanad wõrgu alt läbi pugeda. Kui aed wõtuks ma- dalaks ja kanad lendawad üle, siis võib sisse- poole wiltu löõdud aiapõstide jattude külge finnitada 3—4 traati 10—15 m wahemõõ- tudega. Traatwõrk maksab praegu 25 fnt. ruutmeeter, traat 15 m laiuse wõrgu jook- sew meeter.

A-14072

Linnusaaduste Tootjate-
ja Müügiühingute Kesklit

"Eesti Munaeksport"

TALLINN.

Pärnu mnt. 10. Postkast 201.
Telegr. aadr. MUNAEKSPORT.

18 fenti. e läbimõõt on iga
15 fenti. e läbimõõt on iga